

אסרו חג ויום טוב

משנה תענית טו, ב

אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים בחנוכה ובפורים.

ר"ה יח, ב

בטלה מגילת תענית ... שאני חנוכה דמיפרסם ניסא (כבר הוא גלוי לכל ישראל על ידי שנהגו בו המצות, והחזיקו בו כשל תורה ולא נכון לבטלו, רש"י).

שוע"ר סי' רפח

ג אבל מותר להתענות תענית חלום בשבת כשחלם בו ביום ... ומה תקנתו יתענה עוד תענית בחול שיתכפר לו ... יום שאיסור התענית בו אינו אלא מנהג כגון **בחדש ניסן** אפילו בערב פסח או **אסרו חג** ... והוא הדין **בימי הגבלה**, **ובין יום הכיפורים לסוכות** ... המתענה בהם תענית חלום אינו צריך להתענות אח"כ תענית על תעניתו כמו המתענה בשבת. אבל המתענה תענית חלום **בראש חודש חנוכה ופורים ויו"ט אפילו יו"ט ב' של גליות וחולו של מועד**, צריך להתענות אח"כ תענית על תעניתו כמו בשבת.

מ"א סי' תכט ס"ק ח

אסרו חג. בב"י כאן משמע שמותר להתענות בו, וכ"מ ססי' תצ"ד, דדוקא אחר שבועות אסור משום שהוא יום טוב, וכ"מ בתענית דף י"ח ע"א, דלא כב"ח. מיהו בתו' ר"ה דף י"ט ע"ב משמע דהמנהג שלא להתענות.

שוע"ר סי' תכט

ט ואין מתענין בכל חדש ניסן אפילו תענית יחיד, ואין צריך לומר שאין גוזרין תענית על הציבור בכל החדש. וכל דברים אלו אינם מעיקר הדין אלא הם **מנהג שנהגו בדורות האחרונים**, וסמכו על מה שאמרו חכמים שבא' בניסן התחילו הנשיאים להקריב את קרבניהם לחנוכה המזבח נשיא אחד ליום עד י"ג בניסן, וכל נשיא ביום שהקריב קרבנו היה יום טוב שלו, וערב פסח הוא יו"ט לכל ישראל שהיו מקריבין הפסח, ואין כאן פנוי אלא יום י"ג שלא היה בו יו"ט, ואח"כ ח' ימי הפסח הן ימים טובים, אם כן יצא רוב החדש בקדושה, לפיכך נוהגין לעשות כולו קודש כעין יום טוב.

ואין מתענין אפילו בערב ר"ח אייר, ואפילו **תענית יום שמת בו אביו ואמו** (שקורין יאר צייט) אין מתענין בכל החדש. אבל **החתן והכלה ביום חופתם נוהגין להתענות**.

י ולפי שאיסור התענית בכל חדש זה, חוץ **משבתות וימים טובים ור"ח וחולו של מועד**, אינו אלא מנהג, לפיכך המתענה בו תענית חלום (שאפילו בשבת ויו"ט מותר להתענות תענית חלום כמ"ש בסימן רפ"ח) אין צריך לישב בתענית בחדש אייר, כדי שיכופר לו על מה שחטא שהתענה בחדש ניסן על חלומו, כמו שצריך לעשות מי שמתענה תענית חלום **בשבת ויו"ט ור"ח וחולו של מועד**, שהוא צריך לישב בתענית על תעניתו כמ"ש בסימן תי"ח.

יז כל העושה איסור (פירוש אגודה) לחג באכילה ושתייה דהיינו שמרבה קצת באכילה ושתייה ביום שלאחר החג ועושהו טפל לחג מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר אסרו חג בעבותים (ופי' בהמות עבות ושמיות) עד קרנות המזבח, לפיכך נוהגין במדינות אלו להרבות קצת באכילה ושתייה ביום שלאחר החג בכל שלש רגלים, ואין מתענין אפילו **חתן וכלה ביום חופתם ולא תענית יום שמת בו אביו ואמו** כמ"ש בסי' תקס"ח ותקע"ג. ואיסור זה אינו אלא מנהג אבל מעיקר הדין אין איסור כלל להתענות בו אלא שהמונע הרי זה משובח.

יח במה דברים אמורים ביום שלאחר הפסח ושלאחר הסוכות אבל ביום שלאחר חג השבועות מן הדין אסור להתענות בו מטעם שיתבאר בסימן תצ"ד.

שוע"ר סי' תצד

יט במוצאי חג השבועות אסור להתענות מעיקר הדין לפי שהיה יום טוב בזמן שבית המקדש קיים דהיינו שבו ביום היו מקריבין עולות ראיה שלא היו יכולין להקריב ביו"ט עצמו לפי שאין בהם שום צורך אוכל נפש ואין מחללין יום טוב בשבילם כיון שאפשר להקריבן אחר יו"ט שהעצרת יש לה תשלומין כל שבעה ... ונעשה להם יום זה שהוא מוצאי יו"ט כמו יו"ט עצמו להאסר בו בהספד ותענית, א"כ אף עתה משחרב בית המקדש לא הותרה ההספד והתענית בו ביום.

אבל במוצאי יו"ט האחרון של פסח ושל סוכות לא היה יום טוב, אף לדברי ב"ש שכל עולות ראיה היו נקרבות במוצאי יו"ט הראשון שהוא חולו של מועד, לפיכך אין בהם איסור להתענות מעיקר הדין, אלא מחמת מנהג בעלמא כמו שנתבאר בסי' תכ"ט.

מ"א סי' תקעג ס"ק א

באסרו חג וט"ו באב ובט"ו בשבט אינו מתענה, כיון שמוזכר בגמרא.